

619
1957/2

დროშა

№ 4 აპრილი 1957

460369
საქართველოს
საბჭოთავო
საგარეო
აღმოსავლელი
საზღვაო
საზღვაო
საზღვაო

ლენინის ქალაქი

აპრილის ბოლო რიცხვები ამ დღეებში მთელი ჩვენი დიდი სამშობლოს შრომელთა გულსუერი მიპარობილია ოქტომბრის დიდი რევოლუციის აკვნისკენ—ლენინგრადისკენ.

ორმოცი წლის წინათ, ემიგრაციიდან პეტროგრადში დაბრუნდა ვ. ი. ლენინი.

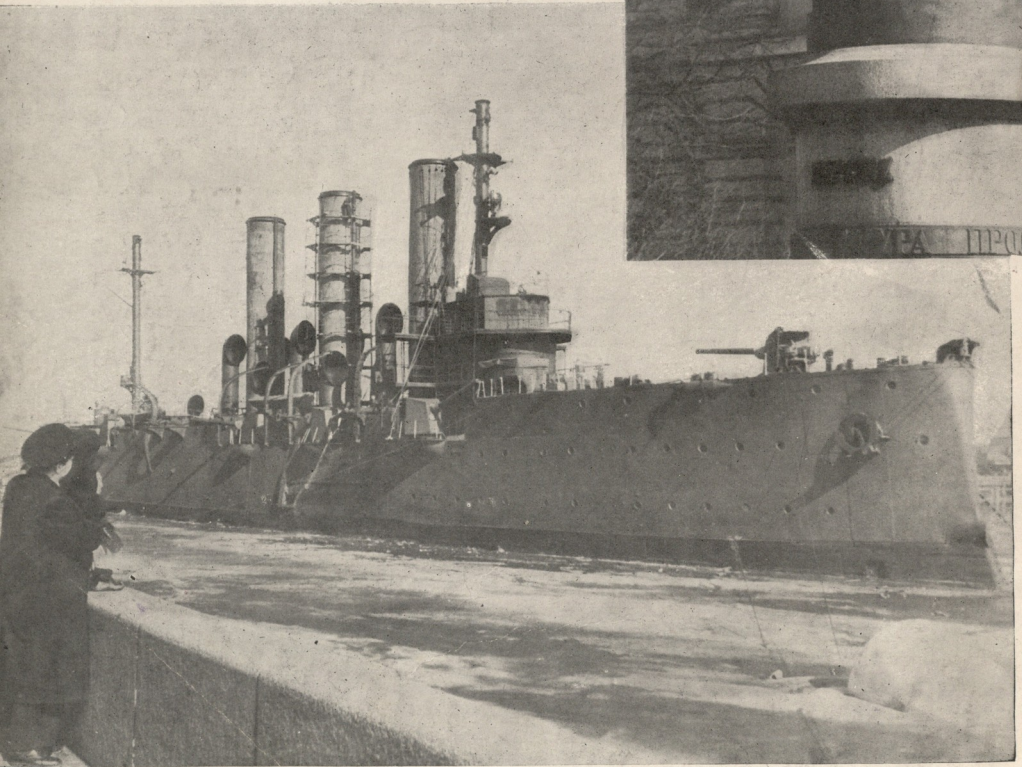
დიდი ბელადის ჩამოსვლას უდიდესი მნიშვნელობა ჰქონდა ბურჟუაზიულ-დემოკრატიულ რევოლუციიდან საცილისტურ რევოლუციაზე გადასვლისათვის.

სწორედ ამიტომ საბჭოთა აღმავანები ყურადღებით ათვალიერებენ ლენინის სახელთან დაკავშირებულ ადგილებს.

სმოლნი. ვ. ი. ლენინის ძეგლი

ფოტო გ. ვახტანგაძისა

ღმგენდარული კრეისერი „აგრორა“

გაოგენანის პირველ გვერდზე: სოფელი, ქალაქის ხედი, ფოტო გ. ვახტანგაძისა.

მეორე გვერდზე: სოფელი, ბორანიერი ბაღი, ფოტო გ. ვახტანგაძისა.

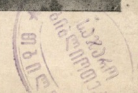
სოციალური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და სალიბერალ-საზოგადოებრივი ჟურნალი

ქვეყნული
ბიბლიოთეკა

7552

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მემორიალი

გენდერვის იდეები სოცხლოში

ილი კახლაძე

ილი წლის წინ, 1955 წლის 18-24 აპრილს ინდონეზიის ტრესპელის უდა-
შარს ქალაქ ნანდუნგი, ან "იგის პარკში", მდინარეში ახლა და აფი-
რიალის 29 ქვეყნის წარმომადგენელი ისტორიული კონფერენცია ხანდუნგის
კონფერენციის ქვეყნებიდან მხოლოდ 400 მითითი ციკუს წარმომადგენლები.
ხანდუნგის კონფერენციით იწყება ახალი ეტაპი კოლონიური და დამოკ-
დებული ქვეყნების საზღვრის ერთიანი ბრძოლისა კოლონიური სისტემის სრულ
ლიკვიდაციისათვის.

მოხელად იმისა, რომ ხანდუნგის კონფერენციის მონაწილეობის იღებდნენ
სხვადასხვა სისტემის ქვეყნების წარმომადგენლები. მათე უმსაქველესი გახდა
ერთიანი აზრის განმარტადველი ისტორიული კონფერენცია ხანდუნგის
იური სისტემის ლიკვიდაციისათვის. მშვიდობის დაცვისა და მშვიდობიანი
თანამშრომლობისათვის, ატონური იარაღის აკრძალვისათვის.

ხანდუნგის კონფერენციამ დავით კოლონიალიზმი, კონფერენციის გაა-
წეიტლადანი ხანდაზმის "კოლონიალიზმი ყველა თავისი გამოცდილების წარ-
მოადგენს ბრძოლისათვის, რომელიც სრულად უნდა აღვივდეთ".
კონფერენციის მონაწილეობის ერთხმად დავითებს შორის ურთიერთობის ცნობით
სიონი ბრძოლის დაცვისა ტერიტორიული
მოთხოვნისა და სეკურიტეტის ურთიერი ბატონიყვისა, თავდაუხმებლობა,
ერთიანების შინაგან საქმეები ჩაუტოვებს, თანაბრობა და ურთიერთსარ-
გებლობაში, მშვიდობიანი თანარობაში.

კონფერენციამ დავით წამოიწყო სეკურენციული და დისკრიმინაციის პოლი-
ტიკის, რომელსაც იღებენ იმპერიალისტები ჩაერთვ ერების წინააღმდეგ. მან
მოიწვია მსოფლიოს საერთო ხალხებს განვიხილო ერთიანი ბრძოლა იმპერია-
ლისტებისა და სამხარცხიო პოლიტიკისა და არქაიკის წინააღმდეგ.

ხანდუნგის კონფერენციამ ცხადყო აზრისა და აფრიკის საზღვრის ერთი-
ანი კოლონიალიზმის სამხარცხიო სისტემის ლიკვიდაციისათვის ბრძოლაში;
მან ცხადყო კოლონიური და დამოკდებული ქვეყნების ხალხების წამოყვანა
ხალხი მიუთხოვთ დავით ქვეყნებს უცხოელი იმპერიალისტების ბატონობისა და
დადგენენ დამოკდებული პოლიტიკური და ეკონომიკური განვითარების გზას.
კოლონიური და დამოკდებული ქვეყნების ხალხების ატონური ბრძოლა
დამოკდებლობისათვის, თავის დასაწყისის დებულობის დიდი რეკომენდის სო-
ციალისტური რევოლუციის განმარტადველი, მაგონ კოლონიური სისტემის დაშ-
ლის ანტიკი კანკურენციით დასრულდა მთელი მსოფლიო იმის შემდეგ.
თუ მთელი მსოფლიო იმის ვით კოლონიური და დამოკდებული ქვეყნებს
ის მისაღობა შეადგენს დაბალიებით 1 მილიარდ 500 მილიონს, ე. ი.
მსოფლიო მოსახლეობის 66 პროცენტს, მთელი მსოფლიო იმის შემდეგ უნდა
კოლონიური უდიდო მიზნობა 1 მილიარდ 200 მილიონზე მეტა კაცისა ამა-
მად, მხოლოდ 200-250 მილიონი ვით დაბალიებით მსოფლიო მოსახლეობის
9 პროცენტს იჩინა კოლონიური მჯდრის ქვეყნები.

რევიმის დიდი რეკომენდის სოციალისტური რევოლუციის განმარტად-
ვის შემდეგ უდიდეს მოხელის წარმომადგენელი ჩინოვანის მსოფლიო-ისტორიული
მნიშვნელობის განმარტადველი — 1949 წლის ოქტომბერში ჩინეთის სახალხო
რესპუბლიკის შექმნა. ჩინეთის 800 მილიონზე მეტი მოსახლეობა დადავა სოცია-
ლისტური განვითარების გზას კოლონიური უდიდო მიზნობის და სოციალის-
ტური განვითარების გზას დადგენენ ერთი სახალხო-დემოკრატული რესპუ-
ბლიკისა და ერთხმად დემოკრატული რესპუბლიკის ხალხები.

მთავრ მხრივ, ამისა და აფრიკის მიღობა რიგმა ქვეყნებს ეროვნულ-გან-
მაჯობლებული მოძრაობის გადღერების შედეგად, დაამხსენეს კოლონიური
რევიმის დავად დადგენენ დამოკდებული სახელმწიფოებრივი განვითარების
გზას. ასეთი ქვეყნებია ინდონეზია, ბირმა, ინდონეზია, ეგვიპტე, სუდანი, მარო-
კო, ტურქისა და სხვა. ამ ქვეყნებში შეიქმნა ახალი ტიპის მურყანო-დემოკ-
რატული დამოკდებული სახელმწიფოებრივი მოხელეობა. მართალია, ამ ქვეყნებში
სახელმწიფოებრივი უწყობალება ეჭვარება იმის ბატონობის, როდესაც უწყობის
სახელმწიფოებრივი არსებობის კერძი საყდრებია, მაგონ ამ ქვეყნების მოგონების
ურას ამბობენ სამხედრო-აგრესული კავშირებში მონაწილეობაზე და ატონებრა
იჩინებან მშვიდობის განმტკიცებისათვის. ამხელად, არ შეიძლება ის ქვეყნები
შეკითკურება შეიკეთებინ კავშირებით ქვეყნების იმ უჯგუფს რომელიც
მთავრ მსოფლიო იმის შემდეგ განაყოფიერებენ იწახდება ახალი ომისათვის და
ამ მხრივ ქმნის ახალ-ახალ სამხედრო-აგრესული კავშირებს.

ეროვნულ-განმაჯობლებული მოძრაობამ ფართო გაყვანა მიიღო აფრიკა-
ში. მარტო გადდა წელს და კოლონიური უდიდო მიზნობა სუდანმა, მაროკო-
მად და ტურქისა. ეგვიპტე მარტოდ დადავა დამოკდებული სახელმწიფოებრივი
განვითარების გზას. მნიშვნელო წელს მ მარტო ბრძოლებების ერთიანად მო-
მობის ფრთხილბეზი დამოკდებული სახელმწიფოებრივი განმარტადველი ოქრის მანო-
რის, რომელსაც დაუბრუნდა თავისი ისტორიული სახელი — განა.

დამოკდებლობისათვის ბრძოლა სულ უფრო ფართო ხასიათს დებულობის
აღიარების, ექიბისა და აფრიკის სხვა ჩაერთვა ხალხთა შორის. ხანდუნგის კონ-
ფერენციის გააწეიტლადანი დიდ გავლენას ახდენს ამისა და აფრიკის იმ
ქვეყნების ხალხებზე, რომლებიც უკრ კიდევ ვინაიერ კოლონიური უდიდოს ქვე-
ყნების აზრისა და აფრიკის ხალხთა სოციალისტური სარტყლისა და სოციალისტ-
ტების განმარტადველი თავიანთი აგრესიული ბრძოლებში. ამას განაყოფიერებენ
ტის მავალით. სრულად აღმოსავლეთის ხალხების საერთო სახალხო ბრძო-
ბას, რომელიც ეწყობალება სოციალისტური ხალხის ქვეყნების მხარდებურს,
ჩინალი იგილის-ანტიკავშირებისათვის აფრიკა ეკვიტების წინააღმდეგ.

ხანდუნგის კონფერენციის გააწეიტლადანი ქორეულად შეიქმნა დავით
სამხედრო-აგრესიული ბატონობის უმსაქველესი პოლიტიკისა და გრესი-
ტისებრი ზღვს უღიანს ახა მარტო ამ დასჯადებულ მსოფლიო განვითარებას,
არამედ ზღვს უღიანს სეკატის, მადღავის ბატონის და სხვა დასჯადებულა გან-
ტყდებისა.

ამტომ ამერიკის იმპერიალიზმი ცილით ხელ შეუხელდა დასჯადებულ
სულსაგებულს ვარკუნდების აზრისა და აფრიკის იმ ქვეყნების ხალხების
ამერიკის ინტერესთა ზიანში მდებარეობენ არა სამხედრო-აგრესიული გან-
მადგენისა და უცხადებულ პერიოდში ინტერესთა მდებარეობა მთავრობებისა
გარეშე, რომ ინდონეზიაში მარტომხოლოდ მშვიდობიანი ახალი მოღის მხარე
რეალისტური ქვეყნებისაგან ინდონეზიაში პოლიტიკური დავა
ხალხის ამბობისა უდიდესი კერძი ჰქონდა გასული წელს
ინდონეზიაში ამერიკის დამაგრ-
ვის მთავრ აღენ დაღობის ჩა-
მოსახლებას.

სეკატის ფისტური დაღობის ჩა-
მოსახლებას სეკატის აზრისა და
სეკატის ბატონის სეკატის მავ-
ლობის სეკატის კანკურენციით
შეიძებნევილი როდო იუს ამ.
ბაგი, რომ კანკურენციის სეკატის
სეკატის მთავრის სეკატის დავით
სეკატის არეულობა ინდონეზიაში
დაღობის აზრით ინდონეზიაში
მდებარეობის სეკატის რანგობა
და ამტომ იუს უდიდო აზრს ამ
სეკატის უდიდესი შერა გავლენის
შენი დავა იმპერიალიზმისა.

სამხედრო-აღმოსავლეთი აზრის
ეროვნულ-განმაჯობლებული მოძრაობის
მობრძობის მანობის მიზნით
შეიქმნა 1954 წლის 9 სექტემბერს
სეკატის მთავრის სეკატის დავით
აღმოსავლეთი აზრის ორგა-
ნიზაციის ხელმწიფოებრივი სეკატის
სეკატის სამხედრო-აგრესიული
დასჯადებულა, რომელიც ზღვს
უწყობს სეკატის მანობის
დაღობის მიზნებზე განმარ-
ტების დღებშია ამ რაიონში.
თვით ამერიკული გავითის
"ნიუ-იორკ ანტილავ ტრინიზის"

შეუხებელი სეკატის არეულებების
სეკატის, რათა უფრო ანტილავ იქმნა
სეკატის მანობის ჩაერთვა იმის
შეიქმნა სექტემბერს.

იმპერიალიზტური უწყობა სეკატ ცილით
ბოლო მოიღობენ ახლი და შერა
აღმოსავლეთის ხალხების ბრძოლას
ეროვნულ დამოკდებლობისათვის.
ამერიკის იმპერიალიზტების ინიციატივით
უკრ კიდევ 1951 წლის წამებშიც იქმნა
ე. წ. შერა აღმოსავლეთის საზღვრის
სარტყლის გვეგა მანობის განმარტად-
ველი იმპერიალიზტების ვით შეუხელდა
როდესაც ჩინალი მოხელეობისა
თავის ქვეყნების ერთ სამხედრო-აგრესიული
კავშირის გაერთიანების გვეგა, იმპ-
ერიალიზტების დასჯადებულა იმის
ზიანდა გავით ეს რაიონში.

სეკატ შეიქმნა სამხედრო-აგრესიული
განვითარებაში ჩინალი მოხელეობის
იარაღისა დაღობის მიზნებზე
(შერა აღმოსავლეთის თავდაცული
განვითარება), რომელიც ვაერთიანებენ
მაკატის, აფრიკის, ირანის, უკრაინის
და ირანის. ხანდუნგის ბატონობა
შეუხებელი გავით ნიუ-იორკ ტრინიზის,
იუს უკრად, აფრიკის, ირანისა და
მაკატის კავშირის შექმნისა ზეგნი
ილიციატივით და მობრძობა
საქმობა კავშირისა და ეკვიტის
წინააღმდეგ.

ახლი აღმოსავლეთის სხვა ქვეყნებში,
კერძოდ არაბეთის აღმოსავლეთზე
იმპერიალიზტების ხალხების
შეგარტობის მიზნით მანობის
შეიქმნა დავით აღმოსავლეთის
ე. წ. იუს მანობისა დაღობის
როდესაც განმარტადველი ამერიკის
შეუხებელი მდებარეობის უდიდესი
აგრესიული დემონსტრაციის
აღმოსავლეთის ქვეყნების მიზნით.

საქმე იმპია, რომ "იუს მანობის
დოქტრინა" მარტო ახლი და შერა
აღმოსავლეთის ქვეყნებისათვის
რათა ვაერთიანებენ ახლი
განვითარების მიზნებზე, ვით
უდიდესი მანობის მიზნებზე
შეიქმნა დავით აღმოსავლეთის
წამებშია დავით აღმოსავლეთის
ჩინალი აზრისა და შერა
აღმოსავლეთის ქვეყნებისა.

ამზე მთავრობის ამერიკული
იმპერიალიზტების გვეგა
შეიქმნა ახლი სამხედრო-აგრესიული
ბოლო ხელმადეა ზღვს რაიონში
ექიბისათვის, საფრანგეთის,
იტალიის, მაროკოს, ტურქისა და
სხვა მონაწილეობისა.

ამერიკული იმპერიალიზტების
აღმოსავლეთის სხვა ქვეყნების
ჩინალი ირანის ორ-
მანობის, სეკატ ვანერენის
მანობის მიზნებზე, ირანის ორ-
მანობის დავით აღმოსავლეთის
აგრესიული დამოკდებულბა
ეიუს მანობის დოქტრინისაგან.
ამერიკული იმპერიალიზტების
სეკატის მანობის მიზნებზე
აგრესიული განმარტადველი
მანობის მიზნებზე, ახალი ახლი
აღმოსავლეთის სხვა ქვეყნების
ხალხებზე.

იმპერიალიზტების დავით ლიკვიდაცია
უფრო ხანდუნგის სულსაგებულბა
და შეიქმნა იმპერიალიზტების
აღმოსავლეთის სხვა ქვეყნების
და აფრიკის ქვეყნებისა, აკრად
დაღობის იმპერიალიზტური
მანობის აგრესიული ეგვიტის
მანობის, პოლიტიკური ვითარების
განვითარება ახლი და შერა
აღმოსავლეთის სხვა ქვეყნების
აღმოსავლეთის რესპუბლიკის
შეიქმნა სექტემბერს ჩინალი და
ქვეყნის ინდონეზიაში
სამოქალაქო ომი.

ეკუს გარეშე, რომ ამერიკული
იმპერიალიზტების დავით ლიკვი-
დაცია უფრო ხანდუნგის
სულსაგებულბა მარტო
ჩინალი რევიმით დადავა
განვითარების გზას ვით
შეიქმნა ახლი და აფრიკის
აღმოსავლეთის სხვა ქვეყნების
და მსოფლიო-ისტორიული
ეკვიტისათვის მათა ვით
შეიქმნა იმპერიალიზმის
სამხედრო-აგრესიული
კოლონიური სისტემის დაშლის
მიზნით.

საქმე სსრ შეიქმნა ახალი
კონფერენციის წლისათვის
მოდელის სეკატის.
ტრინიზისა — აკრ და
ახალი.

საქმე უცხოეთთან კავშირების
დასჯადებულა, რომელიც ზღვს
უწყობს სეკატის მანობის
დაღობის მიზნებზე განმარ-
ტების დღებშია ამ რაიონში.
თვით ამერიკული გავითის
"ნიუ-იორკ ანტილავ ტრინიზის"

შეუხებელი სეკატის არეულებების
სეკატის, რათა უფრო ანტილავ იქმნა
სეკატის მანობის ჩაერთვა იმის
შეიქმნა სექტემბერს.

იმპერიალიზტური უწყობა სეკატ ცილით
ბოლო მოიღობენ ახლი და შერა
აღმოსავლეთის ხალხების ბრძოლას
ეროვნულ დამოკდებლობისათვის.
ამერიკის იმპერიალიზტების ინიციატივით
უკრ კიდევ 1951 წლის წამებშიც იქმნა
ე. წ. შერა აღმოსავლეთის საზღვრის
სარტყლის გვეგა მანობის განმარტად-
ველი იმპერიალიზტების ვით შეუხელდა
როდესაც ჩინალი მოხელეობისა
თავის ქვეყნების ერთ სამხედრო-აგრესიული
კავშირის გაერთიანების გვეგა, იმპ-
ერიალიზტების დასჯადებულა იმის
ზიანდა გავით ეს რაიონში.

სეკატ შეიქმნა სამხედრო-აგრესიული
განვითარებაში ჩინალი მოხელეობის
იარაღისა დაღობის მიზნებზე
(შერა აღმოსავლეთის თავდაცული
განვითარება), რომელიც ვაერთიანებენ
მაკატის, აფრიკის, ირანის, უკრაინის
და ირანის. ხანდუნგის ბატონობა
შეუხებელი გავით ნიუ-იორკ ტრინიზის,
იუს უკრად, აფრიკის, ირანისა და
მაკატის კავშირის შექმნისა ზეგნი
ილიციატივით და მობრძობა
საქმობა კავშირისა და ეკვიტის
წინააღმდეგ.

ახლი აღმოსავლეთის სხვა ქვეყნებში,
კერძოდ არაბეთის აღმოსავლეთზე
იმპერიალიზტების ხალხების
შეგარტობის მიზნით მანობის
შეიქმნა დავით აღმოსავლეთის
ე. წ. იუს მანობისა დაღობის
როდესაც განმარტადველი ამერიკის
შეუხებელი მდებარეობის უდიდესი
აგრესიული დემონსტრაციის
აღმოსავლეთის ქვეყნების მიზნით.

საქმე იმპია, რომ "იუს მანობის
დოქტრინა" მარტო ახლი და შერა
აღმოსავლეთის ქვეყნებისათვის
რათა ვაერთიანებენ ახლი
განვითარების მიზნებზე, ვით
უდიდესი მანობის მიზნებზე
შეიქმნა დავით აღმოსავლეთის
წამებშია დავით აღმოსავლეთის
ჩინალი აზრისა და შერა
აღმოსავლეთის ქვეყნებისა.

ამზე მთავრობის ამერიკული
იმპერიალიზტების გვეგა
შეიქმნა ახლი სამხედრო-აგრესიული
ბოლო ხელმადეა ზღვს რაიონში
ექიბისათვის, საფრანგეთის,
იტალიის, მაროკოს, ტურქისა და
სხვა მონაწილეობისა.

ამერიკული იმპერიალიზტების
აღმოსავლეთის სხვა ქვეყნების
ჩინალი ირანის ორ-
მანობის, სეკატ ვანერენის
მანობის მიზნებზე, ირანის ორ-
მანობის დავით აღმოსავლეთის
აგრესიული დამოკდებულბა
ეიუს მანობის დოქტრინისაგან.
ამერიკული იმპერიალიზტების
სეკატის მანობის მიზნებზე
აგრესიული განმარტადველი
მანობის მიზნებზე, ახალი ახლი
აღმოსავლეთის სხვა ქვეყნების
ხალხებზე.

იმპერიალიზტების დავით ლიკვიდაცია
უფრო ხანდუნგის სულსაგებულბა
და შეიქმნა იმპერიალიზტების
აღმოსავლეთის სხვა ქვეყნების
და აფრიკის ქვეყნებისა, აკრად
დაღობის იმპერიალიზტური
მანობის აგრესიული ეგვიტის
მანობის, პოლიტიკური ვითარების
განვითარება ახლი და შერა
აღმოსავლეთის სხვა ქვეყნების
აღმოსავლეთის რესპუბლიკის
შეიქმნა სექტემბერს ჩინალი და
ქვეყნის ინდონეზიაში
სამოქალაქო ომი.

ეკუს გარეშე, რომ ამერიკული
იმპერიალიზტების დავით ლიკვი-
დაცია უფრო ხანდუნგის
სულსაგებულბა მარტო
ჩინალი რევიმით დადავა
განვითარების გზას ვით
შეიქმნა ახლი და აფრიკის
აღმოსავლეთის სხვა ქვეყნების
და მსოფლიო-ისტორიული
ეკვიტისათვის მათა ვით
შეიქმნა იმპერიალიზმის
სამხედრო-აგრესიული
კოლონიური სისტემის დაშლის
მიზნით.

საქმე სსრ შეიქმნა ახალი
კონფერენციის წლისათვის
მოდელის სეკატის.
ტრინიზისა — აკრ და
ახალი.

საქართველოს მწიგნობართა კავშირი

30 წელი საოპერაციო გვიდასტოვ

— პროფესორი მიხეილ — დარჩა ვადატებში ხმა, ახრებულდნენ, აკუსუსდნენ ადამურდები. დღერვის მუცურებას მინე ნახებდა ვამოკიცხდა და მალე პალატის კართი განმარდა მადლი, ბრვე ავებულებს კაცი.

ეს ვადატევი ქალაქის მე-3 საავადმყოფოს ქირურგიული კლინიკის განმე პროფესორი მიხეილ კორეიტაძეს ძე ჩანავა. უპირველეს ყოვლისა, პროფესორი საოპერაციო ავადმყოფები არბრეკლებდა ათ იგი საოლთან მიუხედავადმყოფო ქალს, რომელსაც მხარის ძაღვის აფრებებანი სისინვე ჰქონდა. ოპერაციის დასრულებას აბრე მუდგებოდა.

მიხეილ ჩანავამ გულდასმით დათვალიერა რენტგენოლოგიური ფირფი, განხილავდა კლინიკური მონაცემების ანაბრე და ავადმყოფის გულხმა.

— ხე დღეაღი! — სინამდვილეში ეს ამ სიტყვებით თავის თავსაც მიმართა პროფესორმა, რადგან თვითონ არ ნახებდ ლეღად და მუდგებდ თანამებდა ვრძელ თოთხბ...

კონტაზნი შემდეგ ეს თოთხი საოპერაციო რეჟიმის ხელდასაწყობით იფინე შემოსილ და ფრისხილ, ვაგუფულ და აბრე დრის მკვიდრი მომართებით აბრეულებდნენ როდელ ოპერაციის თვითულ პროცესს. პირველ მართლმადიდებელი ასისტენტები ვრძობდნენ პროფესორის ყოველ მოთხოვნილებას და ხანგრძლივურ სირბინებს ხანდახან თუ დაღაფულ და პირველობით ინტერვენტების წყროლი და ავადმყოფის ღრმა ამონივნებდა.

ყველა პროფესორი შეეცადა, თოთხმა მიმართა მუცურების, ხელში მომარჯებელი საოპერაციოდან პატივი ვამუხდა. ასისტენტები სწრაფად შეაგინდნენ ერთ ჯგუფად და ავადმყოფის კორპორას დასტყვევებდნენ. პროფესორი ეს ხანდავ ათვალდებდა ამ ხელნაწყოთა ჩვენებებს, რომლებიც ხელხატვად დახმარებდა ავადმყოფის მდგომარეობის ყოველ ცვლილებას.

მიხეილ ჩანავამ თავი მალდა ასწია. მას მხოლოდ ევალებოდა უნდა და ეს ევალები სიზარებელი იყო განუხრებელი — ოპერაციის მდგომარეობის შესაძლებელი შეწყვეტის კიდურის შეწყვეტება: ამიჯლოლი მხრის ძეღვის აბრეულ ზნვევ ავადმყოფის მცირე წყობის ძეღვის უნდა და გადაღებდა პროფესორის.

სინამდვილე დღის შემდეგ ავადმყოფი კარგ ვაგუფულდა და ეს ევალები ხელმძღვანელი იყო ჰქონდა ამ მხარალებლებს. ხელის შეწყვეტებულ და სიცოცხლე, ყველაზე უფლებიერ აბამიანდა ვრძობდა თავს მუცესანზე, რას იფიქრებდა, რომ პროფესორი მიხეილ ჩანავას უფრო უბედური აბამიანდა მიარნდა თავი.

***

— რაც არ უნდა მუცურდები იყოს ავადმყოფი, როცა დიდი მუცურებისხვან დახისნი, ღმანხვი ბერეწება, მკვიანვი, ხსებულხვანვი, შეეცადებოდა კიდევც, — თქვა მიხეილ ჩანავამ, თავისი მიზლით.

თვის კარაიდან სტელ ყნამი ჩანახული წივნი ვამბობო, ვადაზადა და ვადმომცა. ათ, ეს ნახე ითი წლის განმავლობაში იყვებოდა კეჭმარ წყურებელი რეზინის მილით. — პროფესორმა სურასი თითი დაადო, — იფიქრევიით სოდა დევესო, ხელგუნური საულაბავი მილი ზავეული, უსატრბოთი იყო და ისე მუცურევი რომ საბრემო მინაფადა ჩვენს ბუნებთან თანამებდა და სინამდვილეში თვითბრემო დამყავდა.

წივის ხმა დაეკავებოდა: „ხელგუნური საულაბავი მილის შექმნა, მისი შევიწროების და დამწვრობის დრის. მედიცინის მეცნიერებთა და ლაბორტორი პროფესორი შ. ჩანავა“, ეს ნაწროში დანერული იყო ათიული ოპერაციების ანაბრის მუცევადა. შ. ჩანავას კლასმა კიდევ ჩანდენივე მინეველიური წივნი კეჭოების: „მუხლის სახსრის ტურბულელონი“, „კანის ვადანერგვა“, „წულოვანი ვადანდების ქირურგიული გვირგვინი“ და სხვ. ვამბეჭდებოდა იქვე მს-მდე მორხა.

ამგვად ეს მუხლის აბრე წივრე: „გულმკერდის ქირურგიის აბამი ამონაცემი“.

მიხეილ კონსტანტინეს ძე ჩანავამ პროფესორი დასტყვებების მდელი და სინამდვილეს ვა ვანალო. 1928 წელს, თბილისის უნივერსიტეტის დათვარეულები მუცედა, მას ოთხი წელიწადი ვაბატარა რუსეთის ცხოვლი კლინიკებში, შემოხდა — პროფესორი იფიქრევი ენაბრეუბებთან, — თვითონ — მოცულო, კარგევათან — ლენინგრადში. თანდათან იწებებოდა დოსტატების ხელი, თანდათან მიდრეწობდა კონდა და ვამოღებოდა, ყველაფერი ეს კი დაბახული ყოველდღიური შრომის შედეგად იქნა მოპოვებული.

მალე შ. ჩანავა საქართველოში ბრუნდებდა და მიიღო ვაბატევიით ეღვევი თვის საყვარელ საქმეს, იწყება იქნის დაბახული, შემოქმედებითი ცხოვრება — ოთხი და ხუთი რთული ოპერაცია ერთი დღის განმავლობაში, ხშირად მოლოდინული ამბოხებმა დაბახ საბავებო, დღედა დღედა, და დღედა რადგან თუ დოსტატებთან არ დღედავი თვისი ავადმყოფის მდგომარეობაზე, მან ქირურგისი დანა უნდა დახარის და სხვა რამეს მიიკიდოს ხელი...

თავისი ხანგრძლივი პრაქტიკის განმავლობაში 15,000-ზე მეტი ოპერაცია აქნე ვაკეთებულო მიხეილ ჩანავამ. ჩვენს ოპერაციების მუცევადა არ წყვეტს მან წაწული ავადმყოფთან აკვირის, ყოველდღიურად მისდის ავადმყოფისხვანან წყროლებში, რიცვადაც ვაგებას თხოვლობენ. ერთი შედეგად, უნებური წყროლებსაც ავბანიან ხშირად. — მიიღო ვრცელი თვის მდგომარეობა და მან ვაგუფული აღნიშნული ტანსაცმის ტერმინებითა აბრეუბებოდა და პროფესორის დასტყვების აბატებას, მამამული მკურნალებას, — ხე დღეაღი! — „ავადმობი საბამი“, — სულ მალე მორბევიით, ასე მოაგრდებდა ექიმის ბრამბოთი. — შ. ჩანავა მუდგინე მონწილედა ქირურგთა საკავშირო თათბირებებსა და ყროლობებსა, სადაც იგი სინამდვილეში მონსტრებებითი გამოდის ხოლმე მგე.

რამ მხოლოდ თავისი პროფესორული ინტერესებით ოდელ ისახლებრება შ. ჩანავა, იგი უნდაღეს საბავის დებუტატია და დიდ საზოგადოებრივ მუშაობას ეწყება თავის ამონაჩვენებს შორის. ამონაჩვენებს უყვარდა თავიანი დებუტეტი, უყვარდა ეს ვეულსინგერი, თავმებალი და ტკბილბოვანი აბამიანი აბამიანი, როგორ არ უყვარდა, როდელ სათის იფიქრებდა აბამიანი, ყველაზე უმალესი მოთხოვნილებასაც შეეცადა აკმაყოფილებს — ვანმრეობლბას და სიცოცხლეს უნარბრეებს მათ.

***

— ვეცელი ვადანებოთი პაპრისის წყვილი — მიოხმა მოლოდინულად პროფესორსა და ნამუცევაბით სასეკ საფრფრეული მიზითთა. — ალოკოლი იმდენ საფრფრეს არ უნამოადგებს, რადგან ნორმალურ აბამიანს ხშირად არ უნებება ხმა, მაგრამ იგივე ნორმალურ აბამიანს ჯიბით დაღვე აბამიროსი და ყოველდღე, ყოველ სათის იფიქრებს თავს... ათ, თქვენ თანამებოთი შეველის გულის ბრამბეტი უნდა ვაგინებოთ და მერე აბრე ვაგებოვბოთ ჩვენს სიტყვებზე.

პროფესორი ერთ ხანს დღედა, მერე ვანავარბო — აბასოვანიში ერთი ავადმყოფი ზედა, — ექნრბობის იფიქრებდა, ვეგარად ნაბრედა, დღედა იქნის დაზარალებული. პროფესორი მუცავი იყო და მის დაზარალებანი, რა თქმა უნდა, თანამების ხშირ წევასაც მიიღობდა ხელით. ერთ დღეს დრეწობდა მოცურების მუცევადა და კონდავ მუცევადაზე დაბრედა — პატრეცეული კეჭო, მან უნეველი მომინიწი, სამი წელიწადს მან ვარ, ასე მერე დაბრეწობდები მის, მიიღო თუჯას მოცემული, თქვენს ხელიაჩენი და მათი მოცევა.

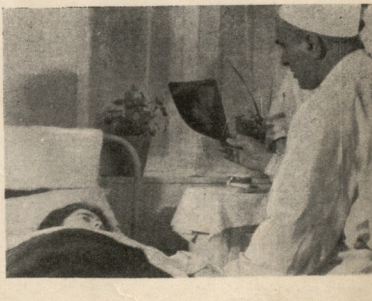
ოპერაცია ვაგუფულ, ვანკრეულ და... ათი წლის შემდეგ მოივიდა მისი წყროლი, სტუდენტური დაბრე მისი ლაუბრეტი ვამბეჭდობო მეტატურების კეჭოში, მადლობას მიიღებდა, რომ სიცოცხლე მუცევანარბედა, და მარწმუნებდა, რომ მის მეცნიერების მუცევადაში მუე მიმძებნებოდა წილი...

ყველა პროფესორმა სიტყვა შეუცვიატა: მეზობელი თოთხიან რაღაც ხნაურის იმხიდა. — ჩემი ირმა ბრამბი, მერე რა მოვიღებ! — პროფესორი ვაგუფ წამოხდა, მაგრამ ხანამ კანის მიღვედა კანბრეტი ღამბრე გოგინა შემოვიდა, უნარბეული მოიკვებოდა.

— რა მოხდა? — ეითხა მიხეილმა. — თქმე ირმას თითი ვაგებოდა და არაფერი არ ანებებდა დღედა. — მამას უნდა ვეგეგებოდა, — პროფესორი ვაგუფ წამოხდა, მაგრამ ხანამ კანის მიღვედა კანბრეტი ღამბრე გოგინა შემოვიდა, უნარბეული მოიკვებოდა.

მ. პანიპინი

მ. ჩანავა ესხებრება საოპერაციო ავადმყოფს.

აქავენი აქვენივე!

გერან მონათალი

ფოტო ო.თარ თურაძისი

ტპობლდ იცობვოტო, ობდნივ-
რეო — შიმაროავს აბლდ დქორწინე-
ბულეს ნინო ფორცელასე.

პატარა, შავ აბრაზე თვირი ასო-
ბით აწერია — თბილისის ორჯონი-
ციძის სახელობის მშაჩის ბიურო". ეს
ვეკლასათვის ცნობილი დაწესებუ-
ლებაა, რომლის მსგავსიც უამრავია
თბილის ჩვენს ქვეყანაში და თბილის-
შიც.

მშაჩის ბიუროში სხვადასხვა საქ-
მეზე მობიან: ზოგს სახელის ან გვა-
რის გამოცვლა უნდა, ზოგი დაბადე-
ბის მოწმობის აღდგენას თბილისში,
ერთნი აბლდ დაბადებულ ბუნებებს
ატარებენ რეგისტრაციაში. მაგრამ
ველაზე ღირსშესანიშნავი და საინ-
ტერესო პატი, რომელიც ბიუროში
ხდება, ქორწინებაა.

ჩვენ სწორედ აბლდ შეუღლებულთა
შესახებ ვეინდა შევთხრობოთ...
...თბილისი სიუჟეა აბლდავარდა
ქალ-ბავი მირცხვად ჩამოაჯდარა სკა-
მებზე და კრძალვით შეეწყურებს ბიუ-
როს გამგეს ნინო სიმონის ასულ
ფორცელასს. ის კი ვერძარბლად
დღეაღდ წესის დავითრნი, სანდახან
ქორწინებებს აბლდეს აბლდავარდებს.
შემდეგ სათითად აწერიონებს ხელს
განიერ დავითრნი, ღამილით დგება,
ბედნიერებას ულოცავს და ორად ვა-
ანცილ ციკოინა ქორწინების ქაბლდს
აბლდეს აბლდ შეუღლებულებს.
ჩვენ უამრ მთავარქორთბი მათი ვაყ-
ნობა: ვაით ვახილი მავლოთა—თბილი-
სის სამეზავრო-საავტომობილო გარა-
ჟის ზეინახილი, მისი შეუღდე კი, ღუ-
ნა პერიოდლსკათა, პუბლიკის სახელო-
ბის ინსტიტუტის სტუდენტია.
ცოლ-ქორთბი მზიარულა, საივლი სა-
ბევეით შესაქმნობან ერთმანეთს, მად-
ლობას უბდებენ ნინოს და ხელიხებლ-

ჩაკადებულნი, წურჭულით ვადიან
ოთახიდან.

...აბლდავარდების მზიარულმა ყვი-
ნამ გამოაცხვებლა ოთახი. მამაბლდი
საუბრითი, სიკუდილი მოაიცილებენ მე-
ვათრბო აბლდ-დლოდლასა. ქერა
ქალიშვილი, ხელში ვევიღების კო-
ნით მიოხალდებდა მავიდს. ცაყი ტან
მოქვეება დინჯად.

ცოტა ხნით სიუჟე ჩამოვარდა.
დავითრნი კი ჩაიწვება: ქალ—გამიჩეა,
ბე ახლია, სტუდენტია, ვაყ—მაცელი-
შვილი ანრი, იბიუბერი". დავითრნი,
რომელმაც ქორწინება ოფიციალურად
ფორცდება, ვხვდებოთ ცოტრებს —
1933, 1934, 1935, 1936... ეს აბლდ
დაქორწინებულთა დაბადების წლებია.
ოფიციალური ცრემონიალი დამ-
თავრდა, შემდეგ კი ცოლავ აბმავრ-
დენ აბლდავარდები, ცეკვიან, ულო-
ცებენ აბლდ შეუღლებულებს.

სუფრებ სიციხვითი ბავზე, ჯანსაღ
აბლდავარდობის და ნამდვილად ვაყ-
ნა, რომ ისინი ბედნიერ ოჯახს შექმ-
ნიან.

თუმცა წინდაწინ თქმა მწელია.
ველაზე კარად ეს ნინო ფორცელა-
ძის ვაყის, რომელიც აქ ათი წელიწად-
და შეშაობს. ვინ იყის, რამდენი
წიველი „შეუფრთხა" მას, რამდენი-
სათვის აუსუფრებია ტპობლი, ბედნიერი
ცხოვრება. ბუერ მათგანს ნინო დღე-
საც იცნობს, ხედავს მათი ოჯახის
ზრდას, ბედნიერებას.
მაგრამ ზოგიერთებს ის ტპობლი
წივენი დიდბას აჩ ვაყებათი ხოლ-
მე იი დღესაც ნინომ გელასტყვი-
ლით ვაყურამა ვაქორწინების მოყ-
მიბა ერთ-ერთი აბლდავარდს.

პირველი გიზლირთავს

როდესაც ქალი გაივდა, ნინო ჩვენ მოგვიჩვენდა და გულდაწყვეტილმა გვიბრია

— მაგრამ, ზუსტად ამ დღეს მოაწერეს ხელი, რა მნიშვნელობის და ბედნიერების იყვნენ მათში... ნეტავი რა მიზეზები, რატომ დანაგრესი თუახმა... რას იზამ, ხდება — ...სასიათით ვერ შევწყვენი

მაგრამ ასეთები გამოჩაყლისები არიან. უმრავლესობა ხომ ბედნიერად, ტკბილად ცხოვრობს, ზრდის შეილება. სიტყვამ მოიტანა და უნდა ითქვას, რომ მწამს პირობითი უფრო მეტა რიცხვი ბავშვების რეესტრაციულ მონღს, ვიდრე კორწონებაზე. გასაკვირი არაფერია. ჩვენ იქ ყოფიხსას რამდენიმე ბედნიერი მშობელი ვიხილეთ. თუდაც მიხედავ მახულოვი, რომელიც გაბრუნებულე სახით შევიბარდა ოთახში და... ტყუპი ქალ-გვიე აბატარა რეესტრაციამით.

ინფორმი ნ. ჩორგოლიანი და მისი მეუღლე ნინო ლეგია კი პატარასათვის საყვილი სატურებით დატვირთულში მოვიდნენ.

— სახლს რას არქვევი ვაკაცის? — კიბულობის ნინო ფურცელამე.

მამას უნდა, რომ მისი შვილი ყოველმხრივ შემოხილი რაინდ გამოყვლეს, სახელიც შესადერი მოუტენინა — ტარიელი. რა თქმა უნდა დედისაყ ახე სურს, მაგრამ სახელად მას დათუდა ურჩევნია.

— პასპორტი ტარიელი ჩაწეროთ, სახლში კი დათუდა დავუძახებო. — მანაც თავისი ვაკაც მამას.

პატივის პირველი საბუთი მიღებულია. — მალე გოგოთი მოსოლოყოთ, — ეუბნება ხინო მშობლებს.

ახინი კი თითქმის ერთხმად, ღიმილით მასუბობენ:

— მოვლათ, აუცილებლად მოვლათ. — ამ დღეს კიდევ რამდენიმე ახალ ოჯახს ჩაყარა სახეუველი. აი, თუნდაც, ეს შესანიშნავი, ლამაზი წყვილი — გვიე გუჯავიანი და ლალა კონტრინე. ოთახში ჯერ გვიე შემოვიდა და

მეგობრები გულმხურვალედ ადვარტებულენ „ნუვა-დელო-ვალს“ გურამ არეშიქისა და ლამარა გამსაურდიანს.

ალონა გაბიაძემ ბეჯითად ახსოვლეს „მოქალაქეობრივ მოვალეობას“ მოწვევები კი შეტარებით შესასტარა. ამ გაბუნდებულ მეგობარს.

ენ იცის, რას ეტარებოდა თავის მუღლეს ლოცვა პერიოდსკითა.

ნიდაჩ ჩორგოლიანმა შეიღობს პირველი საბუთი მიღლო.

დადა ვეულაზე მნიშვნელოვანი მომენტი — ხელის მოწერა. გვიე გუჯავიანი სიაზოვნებით ასრულეს ამ აქტს.

სიკლით მიმართა ნინოს — ქალბატონო, ხელო უნდა მოგაწერო ამ ქალბუღოლამე, შექენ რას მიჩაქეთ... ვაგვეყინა ხუმრობაზე და ძალაუენბურად პატარასძალს მივაყარით მზურა — ქერა, ცისდებრევალებიანი გოგონა მორცხვად ამოუდგა მართნი თავის საწერის.

მათი „ჯერაის წერა“ შედარებით ნაკლები მსაურით ჩატარდა. მხოლოდ ჩვენ ძალაუენბურად მოწმენი გავხდით ოჯახის პირველი „უთხანმოებისა“ როდესაც ლალამ თავის გვარზე დარ

ჩენა მოინდომა, მაგრამ გვიემ თავისი გაიტანა.

ცქვავ აგსო ოთახი ჯანსაღმა სიცილ-კისისმა. მმამში ახალი წყვილი შემოვიდა. ისეც სირუტე რამდენიმე წყმით და კვლავ მზარეული შექმნოლეს. მონილოცეს, გურამ... „იბედნიერე, ლამარა“...

უფურები მათ და შენდაუენბურად იმეორებ: „ინარავლი, იბედნიერე!“

— ლამარა გამსაურდიანი და გურამ არეშიქე კი ძალდობის ნიშნად, გილმეზულები თავს უწვევენ მეგობრებს.

მხატვარმა ლადო გუდიაშვილმა რთული და საინტერესო გზა განვლო. ეროვნული ფორმისა და გამობატვის ახალ საშუალებათა დაუცხრომელი ძიება ყოველთვის იყო დამახასიათებელი ამ მეტად თავისებური შემოქმედებისათვის

ლადო გუდიაშვილის განვლილ გზაზე ნათელ წარმოდგენას მოგვცემს მხატვრის ნამუშევრების გამოფენა, რომელიც ახლახან ეწყობა

«ღროშის» ამ ჩანართზე ებეჭდათ ლ. გუდიაშვილის ზოგიერთი ნამუშევრის რეპროდუქციას.

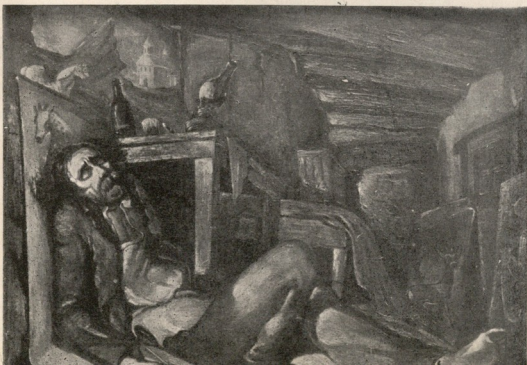

ხაღხური ზღაპრის ილუსტრაცია

ილუსტრაცია ნიგნისათვის «სიბრძნე სიცრუისა»

ფიროსმანის სიკვდილი

ილუსტრაცია ნიგნისათვის «სიბრძნე სიცრუისა»

თამარ მეფის პასუხი

აბესალომ და ეთერი

ნ. გულიაშვილის პორტრეტი

ლიმილი ფრესკიან

საქორწინო რიტუალი

სერაფიტას გასურნება

მობევის ქალი თინა

განღვრილი

ქალიშვილის პორტრეტი

ყვენობა თბილისში

თეატრის

ნოვრა, როცა მან ეცნა გვერითი. ისინი ერთმანეთს იყვინდნენ და მხებობითა და მუხლობრებით ცხებოდნენ ურთიერთს. ტონი პანას სილამაზე უბრალოდ, ნაწად დაუწყო. — ღაბაძე! და ბოლოს, „ქვირდავნიანი“ კი უკვე აღარცაა...

— მიხილასი კლასი, ვადარევებოდი გვიწინა საქმე — თქვა კლასი.
— არა, საბოლოოდ არა.
— არა თქვე? არა ხმადაბლა ღაბაძე, ტონი?
— კო, ცოტა ჩახლდელი მჯივს ხმა. საბოლოოდ არ ვადარევებოდი.

— გოგონა გიორგი... — მათი თვლები ერთმანეთს შეხედნენ და ტონის ვაჟურება, კანად რატომ არ ვუვად პანასთან საქმის ვაჩივრება.

— ჩემი ტუბოლი პანა! — უცხეს აძიბილება მან, ვარ მითითინა და ქვეყნული შეყვლი ხელი, მილი, უნდაც სალოტი და მთელი ქვეყანა დადარევეს. — ვადარევებოდი არა მგონია.

— ჩუ! — თქვა პანამ.
— არა მთავრად — ტონი ხელი უწავ ქალს. ტონისთვის ქვეყანად წავალი მიმავს, თუცა ვახსებია, შენ ხომ სირხადას ზიდავ და აქ უმეცოდ ვაფიგვი ვაგულობს.

— მან იღინავ აიკრება კანის კალონი.
— არა, არა, ეს ღერია! — თქვა ტონი და მავრებიცხედი კოლონი. — ასე იციო სიხლი მშრალ აზნიდებია.

— უმეცობა... მან, ძვირფასო, ხომალდობლი მითხარა, ჩემზე მეტად მოწონეს იგი? იცი არა, თუცა აქმედ პანას მეტრა თავი, მაგრამ მანც უნდა გიორგია, რომ მივარჯიხავ და უნარ არ ვბძო. ტონი მისი მთავრად... თვითონაც იგი, ჩას.

— ტონი ისე დამითრიალ და ქალის ახსებებამ, რომ არა ვნდა, რაღადაც არ წავლბდა, რომ ტონი მოიხლდა უნად და მღერად ვახსენად წაჩირთი ღელდა.

— საბოლოოდ არ დავიბრებვარ, ეგების როგორმე დავიბრებოდი თავი და შენ მოიცილდი იმ წინადადებას, რას უნდახდა ღაბაძისა.

— მიხილასი მთავრად და შენ შენარაბი, ეს კარა. ახლა — წამობინა მანამ და ტაში შენარაბი.

— ახლა კი მათივლ მითხას მერე კვირალი. შენ, დედა ისეთი ცქცხა, გვიგონებოდა, ვლაცას ბუნჯე მსმელივლი და ტონიერად ამობრძობდა.

— თუცა ვინც აინის — წამობინა მანამ და ფეხე წაჩირთი.

— არა, არაბრძობა. — დამაშვიდა ტონი, ვულში კი ღღერის შეყვდიან, და მდვილარაბიდან ვამობინებოდი. — შენი შენარაბი არ მინდოდა და თვლად იმითომ არ ვითხარა, ტონიარაბი. — რაღა ვნებ ქვირდავი მუცს, უბრალოდ შენს საბოლოოდ წამოვადევი. ისინი ხანდაზნ ჩხუბობენ, არ მინდა ვაგონო, თორემ ჰურდობდა ნადრობას დაწმენდაც. ტონიარაბ ვერ ამიღუნა... ღღერობა დაგვაფარა... ნურარაბის გვიგონია, რა მშვენიერი ამბობია, არა! მითავდა ცვირას ხარკობინა ზღის არ წავლად რაგონი ვგრძობის თავს შენი ზღობდა ახლა? — ვაგაბრდა ტონი, რათა პანას არ ეღაბარანა მთლის ვახსენად, მაგრამ მთელ სათქმელი შემოვლითა და ცვლად დაუწყო ძებნა და ხანითორი მდვილარაბიდან ვამობინა, ხაზლს მთავრობდა თუ არა, მანამისი თანა, რომელიც უნდა ეწინააღიდეგა და ხელს ისე ქვირდა აწილდა, თითქმის ტონისთან დაჯავრდა სურსი.

— პანა, ვერ დაიბერ ადვირს ერთი წუთით? — შეგებია ამიხსენოქა მან, — შე კი ვაგვიტოვებ და ვაგვიცა, რა უნდა მამას.

— ქალი დამიხსენა და ტონივლ წინადავდა ვახსენა ყინობიერ, თანაც მეტად ვახსენებელი იყო, რომ სულს მოითვამდა, მან საკამად ვაყინავდა ჰურდობრივად შევლს.

— აბა, აბა, ტონი, — უთხარა მოხუცმა მხიტირ კაცობამ, როცა შელი მიუახლოვდა. — ასე არ ვარცა, რომ იგი?

— რა და რა, რომ თუ ვარცახული ვაქვს მილი რიჩარდსის შერთვა, ხატც მოიცილ და ბოლო მიიღება ამ საქმეს. მაგრამ შე დღახარა ვლიტირების ქალიშვილიან ერთად და რე სტებ ურჯარის.

— აბა შე არ დაწმუნებ, უფრო სწორად, მან მთხოვა სახლადმდ მიიყვინეთი.

— მანქ მილი რომ ყოფილიყო, მესხის, მაგრამ შენი და პანა ვლიტირების ერთად მუჯარაბი? — მთლც იქნა მან.

— მთლც სავ? — მთლც სავ?
— ხარბდის ტონის ქვეშ. მართალი გიორგია, ხათამდისი ვაგები. იუბიტი სალოტიც იქნავ, ფურცლის ბოლოში, ბრეგნების ქვეშ. სანავე

იქია... ღღერობინა, არ ვიცი, როგორ მოვიცილ. შე გინი უფროხის იქნება, ცხოვრება ვამოვლდა. მე ჩაკო სხეულის ვახსენად და ამის საქმე ვაფიგვიდებია, თუცა, უკვეკლია, ვახსენადინა ერთი მიხილასი, მამა, რომელს შერთავდი, ჩემს ადვირს რომ ყოფილივარ.

— ისა, რომელსაც არ უთხარია მუჯარაბობა.

— ეს მილი იყო, უნდა ვამოვლდებოდი რაღაც არ მხოლოდ ჩემი მოიქცივდი დაუდა ურჯარის, მავარამ მილი...

— მანც რე დაინებე თავს მილის, ის ევლდას აჯობის, ერთი იმას შეხედ. — მანამისხა ფორაჩე მითხარია, ცხებების დაქვირა არ შეუძლია არ უნდა ვინაყო ადვირი მითხარის, ვაიცილ და წინადავდა დაიბერ ტენი, თორემ იმ ქალიშვილს რამეი ხოლოდა შეეგონებოდა.

— მათივლ დაღლილი ცხენი ხანობინოში დაბურებას იყო მოწურებული. საბოლოოდ მან წინ გაქა, მოხუცდავ იმისა, რომ პანა მთელი ძალით ექვირებოდა ადვირს, ტონი ხმის ამოუღობლად ვაიცილ, რომ ცხენს დასწავლიდა.

— მანის რჩება მილის შერთვის ყოველდღიარ სურფილად დაუწავრა ტონის. არამც და არამც მილი, რითაღიერი პანა უნდა ავირჩია, რაღაც სახეებს ერთად ხომ ვერ შევარაგო, ესე უფროხდა ტონი და ფორანს მისვლდა. ამასთანავე ფორაჩე უნაწერი მან ხდებოდა.

— ცხადია, წინად მილიმ დაიცივდა ტონის ქვეშ, სხვანაირად არც შეუძლია ტონის ანაწავიწვე ბრახისა და სირცხვილს ვამობინებდა. სიმავე და თანაც შენი, რომ სასაცილოდ ავადვლდებო, ვერ ახტავდა მანდა ვამოწმებრებინა თავისი დამაღლის ამბავი. იგი უფრო და უფრო მოუსვენრებოდა და ამ შვიტონის თანადას ქალის ფეხი და წინდა, სწორად სლოტის იმ ადვირს უნდახს და პანა ხელ შეშინა.

— მაგრამ ვადარევა თუ არა მინა, ვახსენებდა ამ საქმეს ბოლომდე მოყოლიდა. ვაღუფიტი ვახსენა და ფორანის ბრეგ, მაგრამ, დახტი საკვირდებულებას: პირობის ძირსე მთავდა.

— ვანა სირცხვილი არ არის! — ვახსენებოდა ვაღუფიტივლი მთლმდ უბიტი.

— მათივლ რომ საჩივრებინა შენი დამაღდა ახალჯარად ციკის ფორანის.

— თანაც ვინცის კარგი სახელი არა ვაგვიცა, — მიუქრა მილის ბრეგით.

— დაფორად, რას ამბობს, — ხმას აუწია მილიმ, — ვინცის დანიშნული ვარ, და ვანა უფლებია არა ბუქს იმ ვიყო? მაგრამ, ერთი მინდა ვიღვიდე შენ რა ნება ვაგვიცა? რას ვადრებოდა!

— ახლა, მთავლ სისულდეს, მაგრამ, რასაც ერთი სხვა ქალივს უბრუნებ, მხოლოდ ბაიერე ღაბაძარა და სულც არ მანატრებებს.

— შე რა ანე ვუღაჯვრებოდი, — ამბობს იუბიტი. — იგი პანას შერთვის, არც შენ და არც შე ჩემი ყურთი ვაგვირენ.

— ამასთანავე ბრეგნების ქვეშიდან ამობავლობა ხეგმას ელდა დასცა პანას. მან კინადაც ვრჩობინა დასწავრა. სწორად და დროს ცხენავ ვაგონა წინ. პანა დანა... ვამოვლდებოდი ეწილად სადგურს, მაგრამ მისხმას ვამოვლდებოდი ერთად ისტობა მინა შენაწერი, რომ ხელი უწავ ადვირს, ცხენი წავიდა თავს წინდა და მიიღო თუ არა იმ ვიარაგთან, სადაც

გვაქვეო ღონე-უდღელსაკებრ ეგება, — მარაოდ მტკირობდა ცუდობა ვახსენებდა შენაწერი. — ვერარაი ვადვირბოდა და სანავე ქალიშვილი ერთად ვადვირბოდა ვახსენ.

— შენმეტივლი ტონი ქოხიბით მივარას მათთან, მაგრამ სატროფილი უნებრება რომ მინა, ვულზე მოეწვა. მთელის ბრეგს იღებდა დაჯერება ისინი. ერთმანეთს ღლიდებოდნენ და ტონი ამას შენაწერთა. — შე ნახებოდა, ტონი, ვაგვირე! — რეაქსიონარა იგი და თვლდ იღებდ მტკიცეს მტკიცეს მტკიცეს. ვაღუფიტივლი ვადავირბოდა მათ, როგორც ნამცვლდ მამაცის მტკიცეს, მაგრამ ვაგვირბოდი ქალიშვილად ხომ არ ვამოვლდებოდი ამას მთავრად ხანა წინადავდა და ქვირთობებდა, სანამ ვული არ იკვრებ.

— ახლა ვუღადავლიდა უნდა მოეღადავებოდა, — თქვა ტონი, როცა ქალიშვილიმ დაშინებდნენ და მისი მოხმება შესწავლა. — საქმე იმნაია, რომ მე ტონივლ პანას ვახდეს ჩემი, ისიც თანახმაა და ჩემც ვამოვლდებოდა მომად ვაყარას.

— ტონი ვერ შენარაბი, რომ პანას, რომელსაც სახელი სდობდა, მამა დანადა და ახლომხრებელი კაცობა მისვდა.

— ჩემს ქალიშვილს არ სურს, სერ, — მტკიცედ აცხადებს ვაგვირბოდი მტკიცედ ვაღუფიტივლი. — პანა ვცხობ თუ არა? შე გიორგი ვამობინა საკამო სირცხვილ და ურთი უთხარა მას, თუ ღღერებდა შენარაბი რენა და თავის ვამებობა არ ვინდა.

— ვიციც, იგი უწავიკლია. — იფიქრა ტონი. — ცხენიც უნაწირი არაბ.

— შენ ვიწმინდეს ვამოვლდებოდა და უნდა ვაინებებ მას, — თქვა ვაღუფიტივლი. — შენ ვიწმინდეს ვამოვლდებოდა და უნდა ვაინებებ მას, — თქვა ვაღუფიტივლი. — შენ ვიწმინდეს ვამოვლდებოდა და უნდა ვაინებებ მას, — თქვა ვაღუფიტივლი.

— როგორ, ვანა არ ვინდავარ პანა? — შეგობინა ცხვირბოდავული ტონი.

— არასოდეს! უნდა სანაღვლოდ ვაგვირბოდი ადვირები, — ამბობინა ქალს, თუცა ვული სხვას ეუბნებოდა. მერე მან დაუარაგო მტკიცედ და მასთან ერთად წავიდა იმ იმდით, რომ ტონი მეორედ სიხივდა ხელს.

— ტონი საგინებელი ჩავარდა, მილი მწარედ სულდებოდა, მაგრამ რაღაც მანამ მისი შერთვა ტონი, ქალიშვილიც ვული ღარი უწავდა, ამიტომ იგი იუბიტი სალოტის მთავრად.

— მან, ძვირფასო, ხომალდობლი იქნებინა ჩემი?

— არასოდეს, სხვისი ნაწილარის ქამა არ ვმეცია ვღერობა დამოფარის. თვლდ შენარაბი უნდა, — მთლი, მთავრად იგი ქალიშვილი.

— პანა, შენ და სიტყვებით იგი უფროხდას მითხარა, თუცა მეტიც მანაღლი მან გათარა, უნდა მოიხლდა, ტონი ხომ არ მომღვდეს.

— პანა, ვილის პირობის დარჩენი მილი და ტონი. ქალიშვილს ციწობების ნაჯადილი სდობდა, ხოლო ვამოვლდებოდი ტონი მთავრად ვამოვლდებოდა.

— მილი, მთავრად იგი ქალიშვილი.

— ჩანს, შენ და შენი შენარაბი ხელს ვაღუფიტივლი, რაც მოსახლდას მიხდეს, რას იტყვი, მილი?

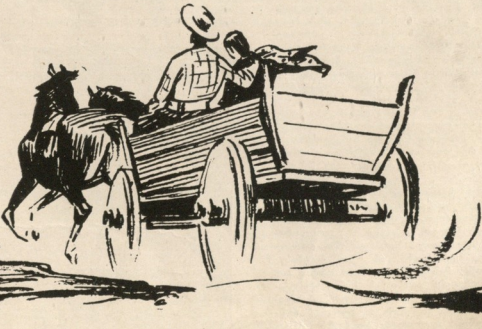
— აბერ იყოს ტონი. შენ ხომ ვაღუფიტივლი იტყვი მათთან?

— ტონი მათივლ სიტყვაც არ მითქვამს, — ვანახსენა ტონი და მუხტი დანივდა ხელის ბეჭედი.

— მან ვამოვლდა ქალი, ვაგვირბა ფორანა და როგორ უნდა ღადა. შენვლ ცვირას ეკლესიაში ვამოვლდებოდი მათი დაჭირების მთავრ, მე არ დავჭირებდი მათი ქორწილს, მაგრამ ამბობდი, მშვენიერი წვედობა ქალიშვილი.

— ინგლისურად თარგმნე

მდივნი გიორგობამდ და პირინ პანდურინი

ყულცყურის ძეგლების დაცვა

საქართველოს არქეოლოგიის ტერიტორიაზე 5000-მდე კულტურის ძეგლი აღრიცხვაზე აყვანილი; ამოგან ბევრი უნიკალურია, მათ დიდი მეცნიერული და ისტორიული მნიშვნელობა აქვთ, ვარდა თანხა, არქეოლოგიაში არის კიდევ 2000-მდე ძეგლი, რომლებიც შესწავლულია და აღრიცხვაზე არ არის აყვანილი.

ამ უკანასკნელ ხანს საქართველოს მთავრობამ მნიშვნელოვანი ღონისძიება მიიღო კულტურის ძეგლების დაცვის გაუმჯობესებისათვის. საქართველოს სსრ კულტურის სამინისტროში შეიქმნა კულტურის ძეგლების დაცვისა და რესტავრაციის საქმეთა სამმართველო.

რესპუბლიკის რაიონებში სამინისტროს აქვს თავისი ადგილობრივი ორგანოები — შრომობლია დებუტატების რაიონების ალმახკომის კულტურის განყოფილებები; სამინისტროს გამგებლობაში მყოფი ისტორიულ-ეთნოგრაფიული და მხარეთმცოდნეობის მუზეუმები, კულტურის სახელების, სასოლოო კლუბების დიდი დახმარების განკვეთილი ძეგლების მოვლა-პატრონობის განუყოფელის საქმეში.

უკანასკნელ წლებში კულტურის ძეგლების დაცვის ორგანომ და სპეციალურმა სამეცნიერო-ხარტოგრაფიკო სამსახურმა სახელისწილ მნიშვნელოვანი მუშაობა ჩატარა ძეგლების შესწავლასა და აღდგენა-გამაგრების საქმეში. ხარტოგრაფიკო-საკონსტრუქციო სამუშაოების ჩატარების შედეგად შეკვთებულა ქართული ნაყოფიანული კულტურის რამდენიმე ძეგლი. 1940 წელს მიწისძვრის შედეგად დაზარა ქართული კულტურის VII საუკუნის უნიკალური ძეგლი სამწევრის (ქარელის რაიონი). ჩვენი რესტავრატორების და საშენებლო საქმის ოსტატების მუშაობა და შემოქმედებითი შრომის შედეგად მოიხანა და აღდგენილი ძეგლის სამხრეთ-აღმოსავლეთი ნაწილი. ძეგლის დუბირება თავისი პირველი სხე (აღდგენის პროექტის ავტორი აქ. ლ. ხაბაიშვილი).

თელავის (მცხეთის რაიონი) „ჯვარბატონიანი“, VIII-IX ს. ს. ქართული ბუდისტობის ძეგლების შესანიშნავი ძეგლი, მნიშვნელოვან იყო დაზიანებული და მთლიანად დაღუპვა მიეცოდა. ძეგლი აღდგენილი იქნა.

დუშეთის რაიონში არსებული ანაურის ციხე-სიმაგრე ფეოდალური ხანის ბუდისტობის ძეგლია. ეს ძეგლი ინტერესად ხარტოგრაფიკო სამუშაოების ჩატარების შედეგად კოსტ თაბაკიანელი სახე მიეცა (აღდგენის პროექტის ავტორი — არქ. კ. გვერდლითელი, სამუშაოს ხელმძღვანელი — ინჟ. ე. მუჯირი).

ქარბოლის ძეგლი მთელდებით, სოფ. კვეშიდან ეკვში კლდის ძეგლის მანძილზე მდებარეობს. იგი გერეგობით სთავადალო შექნა დაზიანდა არ არის; აქ ჩატარებული გამაგრებითი სამუშაოები, არის შედეგად ძეგლი დაზარტვის აფარება.

ქართლის შუა გულში არსებული მანავლის-მნახველი ისტორიული ვიკის ციხე 1820 წელს მიწისძვრამ დაზარტია. 1952 წელს დაიწყო ვიკის

სახალხო საქმეა

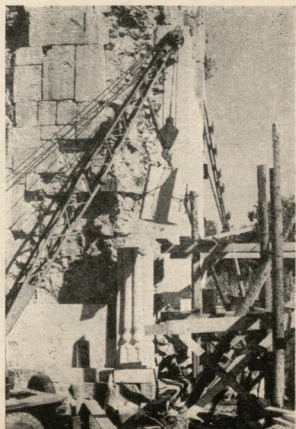
ციხის აღდგენითი და გამაგრებითი სამუშაოები. დასავლეთი ნაწილი, ცენტრ წიღებულ, სტრუქტურაში, რომელიც ციხე-სიმაგრის სიღმაზე წარმოადგენს, მთლიანად აღდგენილი იქნა. გამაგრებულია ციხის სხვა ნაწილებიც (პროექტის ავტორები, არქიტექტორები — არ. გვერდლითელი და ვ. გიგოლაძე, ხელმძღვანელი — მ. მინცქიძე).

ბაგრატის ტაძარი შუა საუკუნეების ქართული ხელოვნების ერთ-ერთი საუკეთესო ნიმუშია. 1851 წლიდან აღმშენებ მიმდინარეობს ძეგლის სარესტავრაციო სამუშაოები.

1858 წელს დაიწყო გვეთვის ციხე-დარბაზის არქეოლოგიური — გამწმენდი სამუშაოები. ძეგლის ორგანულ შემოვლელთა ვალდებულება აკრძალა ორთაობიანი სახლი, სადაც მოქმედა ძეგლის სტრუქტურის ამსახველი გამოფენა.

ბაგრატის ტაძრისა და გვეთვის სარესტავრაციო-

ბაგრატის ტაძარი რესტავრაციის პროექტში.

ბაგრატის ტაძრის რესტავრაციის სამუშაოების ხელმძღვანელმა მ. გვერდლითელმა აღნიშნა: ვაბტ. ცინცაძე, სამუშაოს ხელმძღვანელი ინჟ. ვ. ახაიანი.

ბაგრატის სიონი VII საუკუნის ძეგლია. თავისი ვიწრო და ხარბო სახით იგი მცხეთის რეაირის ტიპს მიეკუთვნება. ბაგრატის დრესტები XI საუკუნის ქართული მხატვრობის შესანიშნავი ნიმუშია. ძეგლი სარესტავრაციო წარწერებითაც გასულ წელს ბაგრატის სიონის მხატვრობის (დრესტების) გამაგრებისა და გაწმენდასთან დაკავშირებით იყო სარგებოდა თანხა. მუშაობა ჩატარა მხატვრობა რესტავრატორმა შ. აბრამიშვილმა კ. ბაქურაძის მონაწილეობით.

კულტურის ძეგლების დაცვისა და მოვლისათვის 1947 წელს ჩატარდა მნიშვნელოვანი სამუშაოები. აღდგენილი იქნება ქართული კულტურის მრავალი ძეგლი.

უნდა აღინიშნოს, რომ კულტურის ძეგლების დაცვისა და მოვლა-პატრონობის საქმეში არსებობს გეროიული ნაყოფიანობა. ზოგიერთი უწყებებისა და ცალკეულ პირებს არასწორად აქვთ წარმოადგენი კულტურის ძეგლის დაცვა, მათი აზრით, ძეგლების შევალუწურება და მოვლა მხოლოდ ძეგლების დაცვის ორგანოებს ეკუთვნის. რასადაც ველოთ, ეს შედეგობა მდებარე, რაგან საკუთრივ მთავრობის დადგენილები კულტურის ევლად ძეგლის დაცვა და მათი მოვლისათვის უღამხედველობა ცისტრება შრომობლია დებუტატების ადგილობრივ საბჭოებს.

ამ უკანასკნელ ხანს ცენტრალურ და რესპუბლიკურ პრესაში გამოქვეყნდა წერილები, მიმდინარე კულტურის ძეგლების დაცვისადმი, ამ წერილებში მართებულად არის დიყენებული საკითხი, იმის შესახებ, რომ ძეგლების მოვლა-პატრონობა და აღდგენა-გამაგრების საქმე თანყოფილი იქნება ერთი ორგანიზაციის ხელში. საქრთაო შესწავლელი იქნა ამ წერილებში აღნიშნული საკითხები და დიდი სიწარმულე გამოცხადებითი ის ხარკეუბი, რომლებს ვაჭვს კულტურის ძეგლების დაცვის საქმეში.

კულტურის ძეგლების მოვლა-პატრონობაში აქტიურად უნდა ჩაება მოსწავლე ახალგაზრდობა, კომკავშირის ორგანიზაციები, საქრთაო შრომობლია დებუტატების ადგილობრივმა საბჭოებმა სხვადასხვა სახის უღამხედველობა დაწესონ ძეგლების დაცვისათვის და ძეგლის აღმანების შემთხვევაში სასწრაფოდ აცხადონ ძეგლების დაცვის ორგანიზაციისთვის ადგილობრუ ფართოდ გაიშლის მახობრივ-პოლიტკური მუშაობა კულტურის ძეგლების მნიშვნელობის შესახებ. მათი თვიდან ავიდენენ ცალკეულ პირებსა და ზოგიერთი ორგანიზაციების მიერ ძეგლის აღმანების შემთხვევებს. საშუაბარად, ჩვენ ვაჭვს ზოგიერთი უნიკალური ძეგლების ხელყოფილ და აღმანების დაჭტებით.

კულტურის ძეგლების დაცვა საყოველთაო-სახალხო საქმედ უნდა გადაიჭტება.

საქართველოს სსრ კულტურის სამინისტროს კულტურის ძეგლების დაცვისა და რესტავრაციის საქმეთა სამმართველოს უფროსი.

ს. სხაბაია

624/83

53/157

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

57/157

